

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/29, p. 239-250

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12269>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

☞ **Referees/Hakemler:** Prof. Dr. Muammer NURLU –
Doç. Dr. Fahri TEMİZYÜREK – Dr. Nazife Burcu TAKIL –
Dr. Ayfer SAYIN

This article was checked by iThenticate.

TÜRKÇE ÖĞRETMEN ADAYLARININ “MODERNİZM” KAVRAMINA İLİŞKİN KULLANDIKLARI METAFORLAR*

*Nazif Kutay ERDEN***

ÖZET

Bu çalışma “modernizm kavramını ortaya koymak, farklı disiplinlerce modernizmin nasıl algılandığını ifade etmek ve nihayetinde öğretmen adaylarının modernizm ile ilgili kullandıkları metaforları tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Çalışma, “modernizm” gibi pek çok disiplin içerisinde yer alan kavramın, yeni nesilleri yetiştirecek öğretmen adayları tarafından ne kadar bilindiğini ortaya koyması ve öğretmen adaylarının modernizm ile ilgili neler düşündüklerini belirlemesi bakımından önem taşımaktadır. Çalışmanın araştırma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 150 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Verilerin toplanma sürecinde her öğrenciden “Modernizm nedir? sorusuna tek kelimelik yanıtlar vermeleri ve ikinci basamak olarak “Modernizm ... gibidir; çünkü ...” cümlesi yöneltilmiş ve öğrencilerin boşlukları doldurması istenmiştir. Araştırmada öğretmen adaylarının “modernizm” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?”, “Öğretmen adaylarının “modernizm” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?” sorularına yanıt aranmıştır. Yanıtlar çerçevesinde metaforlar “Çağdaşlıkla ilgili metaforlar” “ Olumsuz duygular uyandıran metaforlar” ve “Sanat ile ilgili metaforlar” olmak üzere üç kategoride toplanmıştır. İkinci basamakta verilen cümle doldurmada ise metaforlar; “Çağa ayak uydurma” “Teknoloji” “Akıllı telefon” “Son model araba” “Gelenek dışı” “Kadın” “Özenti bir insan” olmak üzere yedi kategori halinde sunulmuş ve sonuçlar analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Modernizm, Metafor.

* Bu çalışma 27 -30 Nisan 2017 tarihinde IMCOFE'17 Social&Educational Sciences International Multidisciplinary Congress of Eurasia'da sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Uzm. YÖK, El-mek: n.kutayerden@gmail.com

THE METAPHORS OF TURKISH LANGUAGE TEACHER CANDIDATES REGARDING THE CONCEPT OF MODERNISM

ABSTRACT

This study has been made in order to introduce the concept of modernism, to denote how it is perceived by various disciplines, and finally, to find out what metaphors regarding modernism are used by Turkish language teacher candidates.

The study carries importance in its attempt to determine how familiar the teacher candidates are with this concept, as the individuals who are going to raise the future generations, and what they conceive of Modernism, a concept that takes part in several disciplines.

The research group of the study consists of 150 teacher candidates who have attended the department of Turkish Language Teaching during the Autumn semester of the 2016-2017 educational year. To collect the data, the students have been asked the question "What is Modernism?" and expected to give a single answer to it; at the second stage, they have been given the statement beginning as "Modernism is like...because...." and expected to fill in the blanks.

The research has sought to expose what metaphors they relate to the concept of "modernism," and under what conceptual categories the metaphors of the teacher candidates can be collected.

Within the frame of the answers provided, the metaphors have been presented under three categories: "metaphors related to contemporary life," "metaphors that invoke negative emotions," and "art-related metaphors."

In the second stage, which requires the incomplete sentence to be fulfilled, the metaphors have been charted out under seven categories as follows and analysed accordingly: "Keeping up with the contemporary age," "Technology," "Smart Phones," "Top Model Cars," "The Non-Traditional," "Women," and "Wannabe."

SBRUCTURED ABSTRACT

This study was done to elucidate the concept of modernism, state how it is perceived by different disciplines and finally to express the metaphors teacher candidates use for the concept of modernism. The study matters to show how such a concept of modernism, as it is in plenty of disciplines, is perceived by teacher candidates who will raise new generations and to identify what do the teacher candidates think about modernism.

Method of the Study

This study utilized pattern of phenomenology. Phenomenology pattern focuses on phenomenon in which we know exist yet we do not in detail. Phenomenon can confront individuals in various ways such as events that happen in the world, experiences, concepts, perceptions and

tendencies. Ergo; purpose of the phenomenological research is to reveal the concepts regarding to a phenomenon; experiences, perceptions and meaning these subjects has in individuals, and in groups. (Yıldırım and Şimşek, 2005).

Study Group

Study group consisted of 150 teacher candidates who studied in Gazi university Turkish Language Department between 2016-2017 autumn period. The reason why study group consisted of Turkish language teacher candidates was to reveal how language teachers (Turkish language teachers) describes the links between the concept of modernism to language and literature.

Data Collection

Application of the research was done with the help and permission of the lecturer of the class and researcher. At the outset of the application, Turkish language teacher candidates were informed about the metaphor technique. To determine the metaphors regarding to modernism in teacher candidates, interview technique was used. Main source of data in phenomenological research is the interview technique. Interviews can be made in groups and/or individually (Yıldırım and Şimşek, 2005). To determine which data gathering technique to use to collect opinions of the Turkish language teachers; an expert who had finished their postgraduate studies and who had done studies about metaphors before was consulted. Accordingly; firstly, the students were asked to give a one-word answer to the question ‘What is modernism?’ and then they were asked to fill in the sentence ‘Metaphor is, because.....’. Students were given 60 minutes to complete the applications. Data from students were collected this way.

Analysis of the Data

In phenomenological research method; data analysis, description and explanation of the experiences is done to reveal the meanings with the help of themes. For this purpose; with the content analysis data is conceptualized and themes that could define the phenomenon are revealed. Within the framework of the themes findings are explained and interpreted (Yıldırım and Şimşek, 2005). At the end of the research metaphors determined by the teacher candidates were tabulated by the results of content analysis; then, frequency values of the categories were calculated and the results were tabulated. Categorization was firstly done by the researcher, following that, an expert who had completed their postgraduate in Turkish language education was asked to categorize the answers. Both the expert’s and the researcher’s analyses were crosschecked to form the final categories and the results were tabulated. Also in the tables example sentences from the data was given place.

Findings and Comments

In the first step of the study, participants were asked the question ‘What is modernism?’ and teacher candidates were asked to give their definitions with either a single word or with word groups. Answers given by the teacher candidates were firstly categorized by specific to the general. The most frequent metaphors related to the concept of

modernism by the teacher candidates were designated to be: 'contemporary/avantgarde' (n=65), 'not traditional' (n=54), 'new' (n=50), 'postmodernism' (n=45), 'fashion' (n=30), 'literature' (n=25). The least frequent metaphors related to the concept were designated to be: 'convenience' (n=1), 'most advanced' (n=2), 'aesthetic' (n=3), 'laundry machine' (n=3). One teacher candidate drew attention to the fact that the word is not Turkish instead of defining modernism.

The answers completing the 'Modernism is like; because' sentence given by the candidate teachers were tabulated in seven categories; as seen in Table 3. Amongst the categories the most frequent and basic sentence was revealed to be 'Modernism is modernizing, contemporaneousness.' and then descriptions about modernization were given. In the categories of modernism 'latest model car' and 'smartphone' were to be examined in the technology category but they were examined separately. This was done because participant used specific private definitions and metaphors about 'smartphone' and 'latest model car' in the second step.

Discussion and Result

The most frequent metaphors related to modernism revealed to be 'contemporary' and 'not traditional'. It is seen that these two concepts are opposite/anti- of each other. Since to reveal the metaphors connotation techniques were used and connotation techniques are based on the relationship between 'similarity, opposition' (Buzan, 2014), it was an expected situation to see the most frequent answers given to the 'modernism' was correlated on similarity (contemporary), (new) and it's opposite (traditional – non-traditional). In this case the views of teacher candidates about 'modernism', were categorized in different apices such as good/bad and right/wrong.

The opposite of the concept of 'modernism' seen in the course contents that Turkish language teachers take such as New Turkish Literature, Literary Types and World Literature (<http://gbp.gazi.edu.tr/>) in literary terms is postmodernism. Ergo, to see 'postmodernism' related concepts one of the most frequent answers amongst 'modernism' in the perception worlds of the Turkish language teacher candidates could be explained this way.

Definition of 'Modernism is not a Turkish originated word.' was not included in the process of categorizing. It must be taken account that occurrence of this metaphor could be because of the participant being a Turkish language teacher candidate and may have adopted nationalism in language principle.

It is intriguing to find that metaphors are gathered under three categories and that these categories are mostly related to 'modernity' and 'negative feelings'. Negative feelings towards modernism are derived from metaphors like loss of culture, values and labour. This is originated from the population growth in 21. century, globalization of earth and replacement of nationalism with a more global opinion.

Metaphors that awakens negative feelings and the surpassing of metaphors related to 'modernism' to the metaphors related to 'art' in number can be explained by Turkish language teacher candidates seeing

Turkish Studies

the concept of ‘modernism’ as an up-to-date term rather than a literary term.

When the 7 categories formed up from the results of the word competition was examined, modernism was revealed to be mostly linked with modernity. It was seen that modernism was considered as an up-to-date term rather than a literary or an artistic one. In the categories ‘latest model car’ and ‘smartphone’ was examined separately instead of examining in the same ‘technology’ category. This was done because in present day technology using smartphones and motorized vehicles are very popular. According to the data of Turkish Statistical Institute from April 2016; %96,9 households had either a phone or a smartphone and %25,6 of the households had a land line connection (<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=217779>). This data is enough to explain the emphasis on cell phone in the concept of modernism. Turkey being populated by 78.741.053 individuals and 20.887.427 of these individuals having a motorized vehicle (about one of every four person), (<http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>) can have a role in explaining why ‘latest model car’ metaphor is related to the concept of modernism in these individual’s perspective of life. In other words, it was concluded that individual’s pursuits and desires effects how they define their environment and the universe.

Opinions of viewing modernism as a wannabe individual and as a woman are amongst the least frequent categories. For this reason, before making a scientific generalisation, categories were interpreted as a reflection of individual’s unique private life for metaphors are incarnated based on connotations in their private lives and individuals live on with their own unique experiences and system of thoughts. This study matters to perceive modernism through Turkish language teacher’s perception world and to understand the viewpoints of minds who will raise the future. Based on the data from this research, it is recommended and found beneficial to introduce this study with a widened the scope of findings like; to what extent teachers know about such an interdisciplinary concept as modernism and what are the teacher’s perception of metaphors, to the world of science.

Keywords: Teacher, Modernism, Metaphor.

Giriş

Metafor kelimesi, iki parçadan meydana gelmektedir. Meta sözü, sonra (yahut) ile gibi manalara, fora sözü de aktarmak (nakletmek) anlamına gelmektedir (Keklik, 1984:1). Metafor ilişkiyi bağlama anlamında kullanılır ve bu doğrultuda soyut ilkeleri açıklarken somut örnekler vermek olarak da düşünülebilir. Zira bilinen, görülen ve fiziksel gerçeklik; bilinmeyen, görülmeenin tanımlanmasında kullanılacaktır (Beşkardeş, 2007: 38).

Metafor, kelimelerin gerçek anlamları dışında başka anlamlara gelecek şekilde kullanılmasıdır. Benzetme esasına dayanan metafor, sosyal gerçeğin metaforik olarak aktarılması ya da yansıtılmasıdır. Örneğin organizma metaforu, örgütü canlı bir varlığa benzeterek tıpkı canlılar gibi yaşaması için çevresiyle alışverişte bulunması gerektiğini belirtirken makine metaforu, örgütlerin tıpkı bir makine gibi önceden saptanan amaçlar doğrultusunda etkili ve verimli bir yapı

Turkish Studies

kurulması, eskiyen parçalarının değiştirilmesi ile sürekli çalışacağını varsaymaktadır (Balcı, 2005: 121).

Metafor ile anlatılmak istenilen kavram, onunla bir yönden benzerliği olan başka bir kavramla anlatılmaya çalışılmaktadır. Böylece bir metafor, parçalarının toplamından daha büyük bir anlam oluşturmakta ve kişilere yeni bir farkında olma sunmaktadır (Çelikten, 2005: 270).

Metaforlar, toplumsal olayların yeniden yorumlanmasında ve yeni bilgiler üretilmesinde iyi birer araçtır. Yeni metaforlar yeni kimlikler ortaya çıkarmakta ve statükonun sınırlarının ötesine geçilmesinde yardımcı olmaktadır (Öznel ve Hinz, 2001: 153-168).

20. yüzyıldaki metafor çalışmaları ve özellikle de Lakoff ve Johnson'un 1980 yılında yayınladıkları *Metaphors We Live by* isimli eserle ortaya koydukları ve "Çağdaş Metafor Teorisi" olarak anılan teori; günümüzde metafor kavramını, disiplinler arası uygulamalarla birlikte ele almıştır. Çağdaş Metafor Teorisi'yle Lakoff ve Johnson'a göre metaforlar araç olmaktan öte, yaşanan biçimler ve yapılarıdır. Çağdaş metafor teorisine göre metafor sadece dilde değildir; düşünmede ve eylemde kullanılan kavramsal sistemin temelinde metaforik bir doğa bulunmaktadır. Yani çağdaş metafor incelemesi metaforu bir düşünce malzemesi, insan kavrayışının bir şekli olarak ve sadece bir söz figürü değil aynı zamanda bir "düşünce figürü" olarak görmektedir (Alparslan, 2007:42).

Metaforların bu tanımlarından hareketle "modernizm" kavramının toplumun temel düşünce prensibinin şekillenmesinde temel olan öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının zihninde ne gibi bir yere sahip olduğunu ortaya koymanın önemi daha iyi anlaşılacaktır. Zira modernizm kavramı, sadece bir gösterge, bir kelime değildir. Takıl'ın (2016: 2136) da belirttiği üzere "İnsan beyni sözlük kurallarına göre kelimeleri istifleyemez. Her olay, durum, kelime; zihinde birbirini hatırlatan ipuçları, yaşam izleri ile işlenmektedir." Bu da kavramların toplumdaki algılarını ve yaşam biçimlerini ortaya koymada önem arz etmektedir.

"Toplum ve dil arasında kültüre bağlı olarak gelişen sıkı bir bağ bulunmaktadır. Her toplumun kelime grupları birbirinden farklı olduğu gibi (Türklerde akraba adları çok yer tutarken İngilizcede amca ve dayının aynı kelimeyle karşılanması vb.) her insanın da sahip olduğu ve sıklıkla başvurduğu kelimeler o kişinin psikolojik, bilişsel özelliklerine göre farklılık göstermektedir" (Takıl, 2016: 239). Bu sebeple kişilerin bir konu ya da kavram ile ilgili başvurdukları kelimeler aracılığı ile toplumun psikososyolojik durumu hakkında bilgi edinmek mümkündür.

Öğretmen adaylarının "modernizm" kavramına ilişkin metaforlarını ortaya koyarak hem disiplinler arası bir kavram olan "modernizm"i farklı yönleriyle ortaya koymak hem de toplumun yapı taşı öğretmenler aracılığı ile toplumun sosyolojik durumu hakkında ipuçları elde etmek önem taşımaktadır. Modernizm kavramının öğretmenlerin metaforik algılarındaki yerinden ve tanımlamalarından önce litaretürdeki tanımları ortaya koymak faydalı olacaktır.

Cevizci (2010), modernizmi "kökeni itibarıyla, Latince bir sözcük olan mododan (son zamanlar, şimdi) türetilen modernus, hodiernus (hodie=bugün) terimlerinden gelen ve düşüncedeki açıklık, özgürlük, otoriteden bağımsızlık ve en yeni ve en son dile getirilmiş düşünceler üzerine bilgi anlamına gelen sıfat" olarak ifade etmiştir (Cevizci, 2010: 1108). İlk olarak 5.yy.da Latince kullanılan modernus kelimesi, Hıristiyanlık döneminin Roma ve Pagan döneminden farklı bir karaktere sahip olduğunu vurgulamak amacıyla kullanılmıştır (Karakurt, 2006: 3).

Modernizm kavramı, kelime anlamı olarak "çağdaşlık", "çağdaşlaşma akımı" biçiminde tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, Büyük Türkçe Sözlük). Tarihsel olarak modern ve modernite kavramlarından sonra, 19.yy'da ortaya çıkmış, modern düşüncenin sanatsal ve kültürel alandaki bir

eğilimi olarak adlandırılmıştır. Sim'e (2006) göre; modernizm, modernitenin bir programıdır (Sim, 2006: 184).

Modernizmin bu tanımlamalarından sonra öğretmen adaylarının bu kavrama ilişkin metaforik algılarına yer verilmektedir.

Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışmada olgubilim (*fenomenografi*) deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseni, farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanmaktadır. Olgular yaşanan dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde bireylerin karşısına çıkabilmektedir. Dolayısıyla olgubilim araştırmalarında amaç, bireylerin veya grupların bir olguya ilişkin kavramlarını, yaşantılarını, algılarını ve bunlara yüklediği anlamları ortaya çıkarmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Çalışma Grubu

Çalışmanın araştırma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği bölümünde okuyan 150 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubunun Türkçe öğretmeni adaylarından seçilmiş olmasının sebebi “modernizm” kavramının dil ve edebiyat ile olan ilişkisini dil öğrencilerinin (Türkçe öğretmenlerinin) nasıl tanımladıklarını ortaya koymaktır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın uygulaması, derse devam eden öğretim üyesinden izin alınarak araştırmacı ve öğretim üyesi tarafından gerçekleştirilmiştir. Türkçe öğretmen adaylarına uygulamadan önce metafor tekniği hakkında bilgi verilmiştir. Öğretmen adaylarının modernizme yönelik metaforlarını belirlemek amacıyla görüşme tekniği kullanılmıştır. Olgubilim araştırmalarında başlıca veri toplama aracı görüşmedir. Görüşme bireysel ve/veya grup şeklinde yapılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Türkçe öğretmen adaylarının görüşleri alınırken kullanılacak veri toplama aracına yönelik Türkçe eğitiminde doktora eğitimini tamamlamış ve metafor konusunda çalışma yapmış bir konu alan uzmanının görüşü alınmıştır. Bu doğrultuda öncelikle öğrencilerden “Modernizm nedir?” sorusuna tek kelimelik yanıtlar vermeleri; ardından “Metafor gibidir, çünkü.....” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Öğrencilere bu uygulamaları yapmaları için 60 dakikalık süre tanınmıştır. Bu şekilde öğrencilerden veriler toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Olgubilim araştırma yönteminde veri analizi deneyimlerin betimlenmesi ve açıklanması, anlamların temalar yardımıyla ortaya çıkarılmasına yöneliktir. Bu amaçla içerik analizi çalışması ile veriler kavramsallaştırılır ve olguyu tanımlayabilecek temalar ortaya konulur. Bu temalar çerçevesinde elde edilen bulgular açıklanır ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Araştırma sonucunda, öğretmen adayları tarafından belirlenen metaforlar, içerik analizi yapılarak kategorileştirilmiş ve kategorilere ilişkin frekans değerleri hesaplanmış ve sonuçlar tabloleştirilmiştir. Kategorileştirme öncelikle araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir, ardından Türkçe eğitimi alanında doktora eğitimini tamamlamış bir uzman tarafından da cevapların kategorileştirilmesi istenmiştir. Uzmanın analizi ile araştırmacının analizi karşılaştırılarak cevaplar için nihai kategoriler oluşturulmuş ve sonuçlar tabloleştirilmiştir. Tablolarda aynı zamanda verilerden alınan cümle örneklerine yer verilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Çalışmanın ilk basamağında katılımcılara “Modernizm nedir?” sorusu yöneltilmiş ve öğretmen adaylarının tanımlamalarını tek bir kelimeyle ya da kelime grubuyla yapmaları istenmiştir. Öğretmen adaylarından elde edilen cevaplar önce özel daha sonra genel olarak kategorileştirilmiştir. Öncelikle alt kategorilere ilişkin hesaplanan frekans değerleri, Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen adaylarının modernizmin tanımına yönelik cevaplarına ilişkin metafor alt kategorileri

Metafor	n	Metafor	n
Çağdaş/Çağa uygun	65	Teknolojiye boyun eğiş	11
Geleneksel olmayan	54	Kültürsüzlük	11
Yeni	50	Devinimsel	10
Postmodernizm	45	Yeni dünya	8
Moda	30	21. Yüzyıl	8
Kültür	30	Kapitalist düzen	7
Edebiyat	25	Emeğin değerinin düşmesi	7
Teknoloji	18	Saçmalamak	7
Batı etkisi	16	Gündem	5
Modern olmak	16	Çamaşır makinesi	3
Sanat	13	Estetik	3
Modern kölelik	12	En ileri	2
Milli benliğimizi yitirme	11	Kolaylık	1
		Modernizm kelimesi Türkçe değildir+	1

Tablo 1’de de görüldüğü üzere öğretmen adaylarının modernizm kavramına ilişkin metaforları en çok “çağdaş/çağa uygun” (n=65), geleneksel olmayan (n=54), yeni (n=50), postmodernizm (n=45), moda (n=30), kültür (n=30), edebiyat (n=25) şeklinde belirlenmiştir.

Kavrama ilişkin en az ortaya çıkan metaforlar ise kolaylık (n=1), en ileri (n=2), estetik (n=3) ve çamaşır makinesi (n=3) şeklindedir. Bir öğretmen adayı da modernizmi tanımlamak yerine kelimenin Türkçe olmadığına dikkat çekmiştir.

Buradan hareketle metaforların genel kategorileştirilmesi Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2: Öğretmen adaylarının modernizmin tanımına yönelik cevaplarına ilişkin metafor genel ve alt kategoriler

Genel kategoriler	Alt kategoriler
Çağdaşlıkla ilgili metaforlar	çağdaş, geleneksel olmayan, yeni, teknoloji, batı etkisi, gündem, kolaylık, modern olmak, devinimsel
Olumsuz duygular uyandıran metaforlar	kültürsüzlük, teknolojiye boyun eğiş, milli benliğimizi yitirme, modern kölelik, 21.yy, emeğin değersizleşmesi, saçmalamak, kapitalist düzen.
Sanat ile ilgili metaforlar	kültür, edebiyat, estetik, moda, postmodernizm

Turkish Studies

Tablo 2 incelendiğinde metaforların üç genel kategoride yer aldığı görülmektedir. Olumsuz duygular uyandıran metaforlar ve çağdaşlıkla ilgili metaforlar sayıca sanat ile ilgili olan metaforlardan fazla çıkmıştır. (“Modernizm Türkçe bir kelime değildir.” cevabı, kategorileştirme sürecine dahil edilmemiştir.)

Çalışmanın ikinci basamağında yer alan “Modernizm... gibidir; çünkü...” cümlesini tamamlayan öğretmen adaylarının verdiği cevaplara ilişkin kategoriler ve frekans değerleri, Tablo 3’te örnek cümlelerle birlikte gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen adaylarının modernizm cümlesine yönelik cevaplarına ilişkin metafor alt kategorileri

Kategoriler	n	Örnek Cümleler
Çağa ayak uydurma	62	“Çağın ihtiyaçlarını karşılayabilmek her alanda çok önemlidir.” “Günlük yaşam önemini yitirmeye başlamış modern yeni olan ortaya çıkmıştır.” “Gelişmişliği çağa uygunluğu gösterir.” “Çağa ne kadar ayak uydurursak o kadar modernleşmiş olabiliriz.”
Teknoloji	30	“Daha yeni, daha güzel, daha estetikdir.” “Çabuk ve kolaydır.” “İnsana hizmet eder.”
Akıllı telefon	23	“Yenidir çağa ayak uydurur.” “Sürekli değişir ve gelişir.” “İnsanı bağımlı kılar.”
Son model araba	18	“Daima önden gidendir. Doğu toplumları ise at arabasıdır.” “Döneme göre şekil değiştirir.”
Gelenek dışı	8	“Geleneksel olmayan her şey vardır.” “Modern bir dünya yapısı için geleneğin modernleşmesidir.” “Kültür kaybı, aile değerlerinin yitimi görülmektedir.”
Kadın	5	“Daima yenilik ister” “En iyisine ve güncele kafa yorar” “Eskiden çabuk sıkılır.”
Özenti bir insan	2	“Sırf bazı insanlar yapıyor diye modern olduğunu düşündüğü şeyleri taklit ediyor insanlar.” “Herkes birbirini taklit eder ve sıkılırlar ardından bırakılır. Geçici olur.”

Modernizm... gibidir; çünkü...” cümlesini tamamlayan öğretmen adaylarının verdiği cevaplar, Tablo 3’te de görüldüğü gibi yedi kategori halinde açıklanmıştır. Kategoriler arasında en çok “Modernizm çağa ayak uydurmaktır, çağdaşlıktır.” temel cümlesi açığa çıkmış ve akabinde çağa ayak uydurmakla ilgili tanımlamalara yer verilmiştir. Modernizmin kategorilerinde “son model bir araba” ve “akıllı telefonlar” teknoloji kategorisinde incelenebilecekken ayrı ayrı incelenmiştir. Bunun sebebi cümle tamamlamanın ikinci basamağında katılımcıların telefon ve arabaya özgü özel tanımlamalar ve metaforlar kullanmasıdır. Daha önce de söz edildiği gibi metaforların benzetmelere dayalı olarak ele alınmasıdır.

Tartışma ve Sonuç

Modernizmle ilgili en çok açığa çıkan metafor çağdaş ve geleneksel olmayan şeklindedir. Bu iki kavramın birbirine paralel olduğu görülmektedir. Metaforların açığa çıkmasında çağrışımlardan faydalandığı ve çağrışımların bilhassa “benzerlik ve zıtlık” ilişkisini temel alması (Buzan, 2014) sebebiyle modernizme verilen en fazla yanıtların benzerlik (çağdaş), (yeni) ve (geleneksel- geleneksel olmayanı) bağdaştırması beklenen bir durumdur. Türkçe öğretmen

adaylarının aldıkları Yeni Türk Edebiyatı, Edebi Türler, Dünya Edebiyatı gibi ders içeriklerinde (<http://gbp.gazi.edu.tr/>) yer alan “modernizm” kavramının edebi terimler içerisindeki zıttı ise postmodernizmdir. Dolayısıyla Türkçe öğretmen adaylarının algı dünyalarında modernizmin yanında “postmodernizm” kavramına ilişkin frekans değerinin en çoklar arasında görülmesi de bu şekilde açıklanabilmektedir.

“Modernizm Türkçe bir kelime değildir.” tanımlaması kategorileştirme sürecine dahil edilmemiştir. Bu metaforun ortaya çıkmasında katılımcının Türkçe öğretmeni adayı olması ve dilde milliyetçilik kuramını benimseme ihtimali göz önünde bulundurulmaktadır.

Metaforların üç kategoride toplanması ve bu kategorilerin “çağdaşlık” “olumsuz duygular” halinde ağırlık kazanması ilgi çekicidir. Modernizme olan olumsuz duyguların kültür kaybı, değerlerin yitimi, emeğin yitimi gibi metaforlardan türemesi, 21. yüzyılda artan nüfustan, küreselleşen dünyadan ve milliyetçiliğin yerini artık daha global bir görüşün hakim olmaya başlamasından kaynaklandığını düşündürmektedir.

Olumsuz duygular uyandıran metaforlar ve çağdaşlıkla ilgili metaforların sayıca sanat ile ilgili olan metaforlardan fazla çıkmasının sebebi ise Türkçe öğretmen adaylarının “modernizm” kavramını uygulama sürecinde edebi bir terimden ziyade güncel bir kavram olarak görmeleri şeklinde açıklanabilmektedir.

Modernizmin cümle tamamlama ile ilgili bulgularında ortaya çıkan yedi kategori incelendiğinde modernizmin en çok çağdaşlıkla bağdaştırıldığı dikkat çekmektedir. Modernizmin, edebiyat ya da sanatla ilgili bir terim olarak değil de güncel bir kavram olarak ele alındığı görülmektedir. Kategorilerde “son model bir araba” ve “akıllı telefonlar” teknoloji kategorisinde incelenebilecekken ayrı ayrı incelenmiştir. Bunun sebebi olarak günümüz teknolojisinde en çok akıllı telefonlardan yararlanma ve motorlu taşıtlara gösterilen ilgi gösterilebilir. Türkiye İstatistik Kurumuna göre Türkiye’de hanelerin 2016 yılı nisan ayında %96,9’unda cep telefonu veya akıllı telefon bulunurken, sabit telefon bulunma oranının %25,6 olması (<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21779>) modernizm kavramında cep telefonu metaforunun vurgulanma sebebinin açıklar niteliktedir. 78.741.053 nüfusu olan Türkiye’de 20.887.427 (<http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>) kişinin motorlu taşıtının bulunması, (yaklaşık her 4 kişiden birinin arabasının olması) hayata olan bakışlarında dahası modernizm kavramını son model arabalarla ilişkilendirmelerinde de rol oynayabilmektedir. Diğer bir anlatımla bireylerin günlük yaşamlarındaki ilgi alanlarının ya da ihtiyaçlarının, evreni ve çevresini tanımlamada etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Modernizmin özentili bir insana ve kadına benzetilmesi görüşü düşük kategoriler arasında yer almaktadır. Bu sebeple bu kategorilerin bilimsel bir genellemeye gidilmeden, katılımcıların özel hayatlarındaki kişiye özgü yaşantılarının yansımaları olarak değerlendirilmiştir. Zira, metaforlar kişinin deneyimlerinden hareketle ortaya çıkan çağrışımlar sonucu somutlaşmaktadır ve her birey kendine özgü bir deneyim ve düşünce sistemi ile hayatını sürdürmektedir. Bu çalışmanın, modernizmi Türkçe öğretmen adaylarının algı dünyalarından görmek ve geleceği yetiştirecek zihinlerin bakış açılarını anlamak açısından önem taşımaktadır. Bu çalışmanın verilerinden hareketle modernizm gibi disiplinler arası bir kavramın öğretmenlerce ne derece bilindiği, öğretmenlerin metaforik algılarının ne olduğu gibi tespitlerin kapsamı genişletilerek bilim dünyasına tanıtılması faydalı görülmekte ve bu kapsamda farklı disiplinlerce de çalışmalar yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Alparslan, S., (2007). Sanayi ve Bilgi Toplumu Yönetim Metaforlarının Karşılaştırılması, (Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya.
- Balcı, A. (2005). Açıklamalı Eğitim Yönetimi Terimleri Sözlüğü, Ankara: Tek Ağaç Yayınevi. Balcı, A. (2005). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Balcı, A. (2005). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Beşkardeş, S., Üstün Zekalı Ve Özel Yetenekli Öğrencilerin Yabancı Dil (İngilizce) Öğretiminde Metafor Sisteminin Uygulanması, (Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyonkarahisar, 2007.
- Buzan, T., (2014). Akıl Haritaları. Boyut Yayıncılık.
- Cevizci, A., (2010). Felsefe Sözlüğü, İstanbul: Paradigma Yayınları.,
- Çelikten, M. (2005). Eğitim Sisteminde Kullanılan Kültür ve Öğretmen Metaforları. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Karakurt, E., (2006). “Kentsel Mekanı Düzenleme Önerileri: Modern Kent Planlama Anlayışı ve Postmodern Kent Planlama Anlayışı”. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı:26, s.26.
- Keklik, N. (1984). Felsefede Metafor Felsefe Problemlerinin Metafor Yoluyla Açıklanması, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Öznel, H., ve Hinz, O. (2001). Changing Organizations With Metaphors. The Learning Organizations, Volume: 8 (4), 153-168.
- Sim, Stuart, 2006. Postmodern Düşüncenin Eleştirel Sözlüğü, Çev: Mukadder Erkan, Ali Utku, Ankara: Ebabil Yayınları.
- Takıl, N.B. (2016). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Resimyazılar ve Bağlamsal Cümlelerle Kelime Kazanımı/ Vocabulary Acquisition With Pictograms and Contextual Sentences in Teaching Turkish as a Foreign Language”, *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Hayati Akyol Armağanı), Volume 11/3 Winter 2016, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9242>, p. 2131-2150.
- Takıl, N. B. (2016). 2015 Türkçe dersi öğretim programına göre 5-8. sınıf öğrencilerinin kelime servetlerini geliştirmeye yönelik bir değerlendirme. *Milli Eğitim Dergisi Söz Varlığı Özel Sayısı*, 45(210).
- Yıldırım A. ve Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi.

İnternette Erişim:

<http://gpb.gazi.edu.tr/> : Erişim Tarihi 20.12.2016

TDK. (2016). Büyük Türkçe Sözlük, Erişim Tarihi: 17.12.2016. <http://www.tdk.gov.tr>
(<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21779>): Erişim Tarihi 20.12.2016
<http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>: Erişim Tarihi 20.12.2016

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/29